

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главно уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Стање у Аустроугарској

Г. Грипарис који је скоро дошао из Беча, где је био грчки посланик, поднео је својој влади опширан извештај о стању у Аустроугарској, из кога доносимо ових неколико одељака:

Пољаци и Чеси одбили су свако учешће у управи земље. Они су строго остали при свом принципу да је искључиво право становништва да само управља својом судбином. Тако су сви напори председника владе Сајдлера да изведе споразум између народности, остали без резултата.

Да би постигао тај споразум, председник је обећавао народностима неке аутономије. По његовом схватању аутономија Чешке била би њена подела између Чеха и Немаца, а аутономија Галиције, њена подела између Пољака и Рутена. Али су сви предлози ове врсте одбијени. Свака народност тражила је потпуну независност. Под таквим условима, циљ коме се тежило свима средствима, да се створи парламентарна влада, потпуно је пропао.

У Мађарској тешкоће нису биле ни мало мање. После пада свемогућег Тисе, нови шеф владе Естерхази морао се повући због хрватског захтева, да се потпуно одели од Мађарске. Садашњи председник Векерле важи као човек мање наклоњен измирењу са народностима. Ипак се мора утврдити да се ратна ситуација, која је све тежа, подноси са доста лојализма; свега је било неколико побуна у становништву и у војсци и те су побуне крваво угушене.

Ратне околности створиле су у целој монархији, а нарочито у Аустрији, највеће тешкоће због преморености, због оскудице у људима и других сличних узрока. Реткост највећег броја артикала прве потребе а такође немање веома великог броја потреба, стално поскупљавање живота створило је врло тежак живот за народ. И док народ тако пати, гомилају се милиони код

спекуланата, који срамно експлоатишу ситуацију.

Таква је, у кратко изложена, унутрашња ситуација у монархији. О спољној ситуацији, ја сам више пута извештајима и телеграмима излагао мишљења политичких и војничких кругова, као и осећање јавног мишљења о односима између Аустроугарске и Немачке. Ја сам изложио министарству незадовољство које, нарочито у Аустрији, влада против Немачке као и одређене оптужбе против ње. Јавно се говори да је Аустрија жртва Немачке, јер ће она из рата изаћи умањена, па баш и кад би победила.

Односи Аустроугарске са Бугарском нису ни мало срдачни, нарочито после уласка Румуније у рат. Пуна неповерења према Бугарској, Аустрија се успротивила претераним захтевима, које је бугарски краљ формулисао за време свог другог бављења у Бечу. Те бугарске захтеве, на најформалнији начин, одбио је цар и његова влада. Морам међутим додати да се то одбијање више односи на бугарске захтеве у Арбанији и Румунији, него у Македонији.

Али и поред свега тога обе ове државе одржавају тесне војничке везе под управом Немачке. Непосредно пред мој полазак било је трвења између Аустроугарске и Бугарске. Појављивале су се чак и идеје о раскидању али је њихово остварење немогућно због утицаја Немачке. Противно најновим гласовима Немачка подржава Бугарску.

Народ у Аустроугарској жели мир по сваку цену. Под притиском те опште жеље и иначе због унутрашње ситуације, цар Карло је повео мирољубиву политику. У Немачкој је тацарева политика изазвала све друго пре, него пријатан утисак. Она је изазвала запетост између двеју централних сила, која се манифестује у јучним чланцима у новинама. Та

се запетост појачала још и тиме, што у таквом држању Аустроугарску помаже Баварска која, са многих разлога, а нарочито због неслагања са Пруском, нагиње Аустроугарској.

ЗВЕЗДИЦЕ

У рубрици „Из отменог света“ где се обично износи чисто породичне вести, венчања, веридбе, путовања, посете и т. д., изашла је у једном француском листу ова вест:

— После посете на француском и белгијском фронту високи путник је посетио у Неји свог таста, и ташту, црногорског краља и краљицу.

Гаргантуа

ЗА ДИКТАТОРА

Париз, 7 окт.

Према последњим депешама из Берна, политичка криза у Немачкој и даље најјаче занима непријатељску штампу. Ситуација је још увек неодређена. У Рајхстагу већина непрестано тражи да канцелар и неки други министри иступе из владе.

Конзервативни листови траже да канцелара Михаелиса замени човек који би имао потпуну диктаторску власт. Они веле, да реч диктатор не треба да плаши никога у Немачкој, која је под неодговорним диктаторским режимом. Ову данашњу диктатуру требала би да замени друга, која ће народ немачки ослободити господарства политичара. Као диктатор ставља се на прво место генерал Гренер. Један део конзервативне штампе је против наименовања генерала Гренера за диктатора, јер је његова оставка била изазвала жаљење код социјалдемократа. Она сматра да је данас у Немачкој потребан човек који би имао храбрости да дође у Рајхстаг и да му саопшти да је распуштен и да замоли посланике да иду кући.

ПОДЕЛА БЕЛГИЈЕ

Ротердам, 7. окт.

По наредби гувернера Белгије, белгијска поштанска администрација биће од нове године подељена на два дела. Једна секција ће бити фламанска са седиштем у Брислу, а друга валонска са седиштем у Намиру. Ова подела извршена је према немачком схватању о два разна народа у Белгији.

ИЗЈАВА Г. НИКИТИНА

Петроград, 7. окт.

Министар унутрашњих дела г. Никитин примио је представнике

штампе. Он је категорички изјавио да је стање у Русији сређено. Наредбе владе свуда се одмах извршују, а локални гарнизони су потпуно у нормалном стању.

Што се тиче исхране у Петрограду, ни ту не треба сматрати ситуацију за тешку. На станици се налази више хиљада вагона неистоварене хране.

МОРНАРСКА ПОБУНА

Рим, 7. окт.

Сад се тек сазнало за неколико детаља о морнарској побуни у Вилхелмсхафену. Побуна је избила 18. августа. Побунила се посада са 25 лађа, која износи, од прилике, 12 хиљада људи. Они су запалили касарне, ангаре, докове и динамитом разорили 5 лађа које су у грађењу. Исто тако разрушили су и цело пристаниште. Побуна је угушена у крви.

БЕЧ ПРОТИВ БЕРЛИНА

Амстердам, 7 окт.

Изјаве Михаелисове и Килманове у великој комисији Рајхстага изазвале су у Бечу велико незадовољство.

Бечки лист „Цајт“ изјављује:

„Ми се бијемо за Аустрију; Немци се бију за Немачку. Али ми се бијемо за Белгију и Курландију, јер се ове битке воде само на захтев Немачке.“

Бечки новинар, који би се усудио да напише ове редове, пре шест месеца осуђен би био на вечито заточење. Данас се држи да он представља мишљење

Аустрије. У унутрашњости Аустрије тајно су образована антинемачка удружења.

Она се често састају, и на тим састанцима доносе се најенергичније одлуке у корист скорога мира са Немачком или без Немачке.“

КАЈЗЕРОВ ПЛАН

Лондон, 7 окт.

„Фосише Цајтунг“ каже, да је чуо од Бернхарта, да је Кајзер на свом путу у Софију однео собом план за решење балканског питања. О том плану он је хтео да се споразуме са Турском, Аустроугарском и Бугарском.

О КОРНИЛОВУ

Петроград, 7. окт.

У једном интервјуу који је дао „Руском Слову“, генерал Алексјев је ово изјавио:

„Корнилов је знао тешкоће које постоје и отуда је желео јаку и трајну владу. Зато су његове побуде биле патриотске. Ускоро ће све, што је до сада било тајна, изаћи на светлост и Руси ће разумети патриотске намере генерала Корнилова.“

СЕН КАНТЕН

Париз, 7 окт.

Преко ноћ 20 септембра избио је у Сен Кантену огроман пожар. Пламен се видео и са француских линија а чуле су се и јаке експлозије.

По причању једног француског заробљеника, који је успео да побегне, Сен Кантен је јако оштећен. Више улица потпуно су разорене. Пропао је и неколико немачких војних слагалишта.

ВЕРА И РАТ

Католички кругови који одобравају ноту за мир, узнемирени дугим трајањем рата једнако истичу питање: да ли продужење овог светског покоља неће бити кобно по католичку цркву или чак смртносно?

Да би могли одговорити на то питање, „Кориере дела Сера“ и „Журнал де Женев“ прикупили су врло занимљиве статистичке податке, које ми овде доносимо.

Укупно има у државама Споразума, и то у Европи од 280.781.000 становника, католика 102.406.000; у државама и колонијама изван Европе од 1.069.000.000 становника католика 21.363.000. У централним државама има у Европи од 123.100.000 становника 65.580.000 католика; а у др-

жавама изван Европе и у колонијама од 32.000.000 становника 100.000 католика.

У овај преглед нису ушле Сједињене Државе нити друге америчке државе.

Према „Кориере дела Сера“, од 1 милијарде и 710 милиона становника на земљиној лопти има данас у рату 1 милијарда и по. Од 315 милиона католика на свету, у рату су 188 милиона, и то 123.770.000 на страни Споразума (без Америке), а 64 милиона и 300.000 на страни Централних Сила. Према овоме, од укупног броја европских католика у рату има 84 од сто.

Католици чине 31 проценат од целокупног броја становника у савезничким земљама у Европи, а 2 процента из-

ван Европе; дакле 9 од сто од укупног броја становника у савезничким земљама на свету.

Код наших непријатеља има 52 од сто католика од укупног становништва Централних држава у Европи, а 2 од сто изван Европе; што чини дакле 41 од сто од укупног живља, који је сада под њиховим јармом.

Према овоме, у земљама Споразума има два пута више католика него у земљама Централних Сила. Али, ако се рачуна с обзиром на становништво у појединим државама, онда сразмерно има више католика на централном делу него на делу Споразума.

Ако узмемо, на пример, Аустро-Угарску, која од свих Централних Држава, чак и од осталих на свету, има највише католика, онда се може лако приписати Папи, да је својом нотом желео да заштити Аустроугарску од даљег истребљења. Питање је још, да ли су сви католици еа предлог Папин или против њега. Несумњиво је једно, када би се сада закључио мир, да би он много више користио Централним Државама него Споразуму, који је бројно много јачи и који може да чека.

Да допунимо нашу статистику. Рачуна се да православних има у Русији 120 милиона, у Аустроугарској 4 и по милиона. Исто тако православно је готово све становништво у Србији, Румунији и Бугарској.

У државама Споразума има укупно од 898,600.000 душа протестанака; а у државама Централних Сила од 147,802.000 има 46,562.000 протестаната. Овде нису урачунати протестанти у Индији, Аустралији, Канади, Новом Зеланду, ни у француским колонијама. Али то не мења много ствар.

Према томе, много је више протестаната код Споразума. Али с друге стране, у односу на целокупан број становника, протестаната има више у централним државама. То је отуд што у Савезнички табор улазе Русија, Кина и Јапан. Али из истих разлога је сразмерно и много више католика у централним државама.

ЗА БУДУЋУ ТРГОВИНУ

Париз, 7 окт.

Интернационална парламентарна конференција за трговину држала је другу седницу у

Секату, на којој је почела да испитује програм конференције која ће се држати у Лондону у мају 1918. После измене мишљења стављена су на дневни ред лондонске конференције ова питања: 1. Реституција; 2. Генерализација Тајлоровог система; 3. Царински режим после рата и организација борбе против трговачке немачке шпијунаже; 4. Установљење међународног репертоара трговачких кућа; 5. Уређење бродарства на Дунаву; 6. Одређивање грана индустрије, којом ће се индустријом бавити разне савезничке земље, како би се избегла свака конкуренција међу њима; 7. Законодавно уређење индустријске интелектуалне својине.

После седнице делегати су били на закуци у републиканском клубу.

КРИВИЦА ЗА РАТ

КРФ. — У корист тезе о одговорности централних сила за садашњи рат, одговорности која је већ утврђена многобројним изјавама са разних страна, забележимо такође и околност да је г. Тодор Ристић, секретар српског посланства у Цариграду, био примљен у очи предаје ултиматума Србији од стране немачкога амбасадора барона Вангенхајма, који тек што се био вратио из Берлина и који је, између осталог рекао секретару да ће ултиматум бити предат тога дана или најдоцније сутра дан у 18 часова.

Барон Вангенхајм је односно тога дао исту изјаву и италијанском амбасадору маркизу Гаронију, као што је то овај недавно изјавио италијанским листовима.

Овај докуменат се не налази у нашој плавој књизи, јер је и без њега било мноштво докумената који су говорили о припремању ултиматума Србији.

ном фронту активност непријатељске артиљерије била је управљена само на наше положаје у близини пута за Менен и против Зонбека.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

У ноћ 4 октобра отпочела је локална борбена активност на трентинском фронту и у Карниоли. Непријатељска активност била је особито огорчена против наших положаја између долине Позине и Рио Фредо, где је непријатељ, после више напада, успео да заузме једну нашу истакнуту тачку источно од брда Мајо. Ми смо га енергичним противнападом истерали, заробивши 40 војника и 3 официра.

На брегу Лизола, између Пал Гранде и Пал Пиколо, и на брегу Грануда јакенепријатељске патроле отеране су пре но што су могле стићи до наших положаја. На фронту Јулијанских Алпа нашом ватром уништен је један напад на северне падине Сан Габријела.

РУСКИ КОМИНИКЕ

Користећи се лепим временом непријатељ је вршио аеропланска извиђања. Наши авијатичари ишли су им у сусрет и у ваздушној борби пилот Сафанов оборио је један непријатељски апарат, који је пао у наше линије.

По причању становника са острва Езела, један непријатељски дреднот наишао је на једну од наших мина. Не зна се његова судбина.

У новим ваздушним борбама са многим непријатељским хидропланима пилот поручник Сафанов оборио је још један апарат.

На северозападном, југозападном и румунском фронту пушкарање и рад извиђача.

ФРАНЦУСКА БАНКА

Привремени Биро Француске Банке, који се налази од 15. септембра у Штабу Источне Војске, затвориће се 12. октобра.

Личности које неби до овога дана депоновале своје изгореле новчанице, мораће саме да учине код Француске Банке у Паризу потребне кораке да им се одобри размена искварених банкнота.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

БОМБАРДОВАЊЕ БИТОЉА

Непријатељ не престаје бомбардовати Битољ. За прошла 24 сата изабацио је на варош двадесет и шест граната а на варошку периферију сто и шест. Рањена је једна жена. Материјална штета је и овога пута прилична: 17 кућа је које оштећено које порушено.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЦИРИХ. — Побуна у аустројској флоти утврђена је. Раздражење није се стишало већ увећало због недовољне исхране морнара, као и због нартљивости Немаца, који хоће да Аустројанци осете своје вазалство.

БАЗЕЛ. — Локал Анцајгер формално демантује да је поведена судска истрага против три посланика мањине које је оптужио фон Капеле да су подстрекавали побуну морнара.

БАЗЕЛ. — Михаелис, који је требао данас да стигне у Берлин, продужио је своје борављење у Курландији до суботе. Кулман је изненада напустио Кајзера у Софији и отишао у Беч да конферише са Чернином. Адмирал фон Капеле чека да му се оставка прими или одбије.

АМСТЕРДАМ. — За одбрану од савезничких аероплана цепенли лете над немачким варошима на сваки знак да се неки аероплан упутио. Чим се јави за цепенли становништво журно бежи у заклоне.

РИМ. — Вероватно ће наступити криза, али она неће бити ни од каквог утицаја на спољну политику.

ЛОНДОН. — Телеграми из Токија јављају, да ће јапанска влада објавити сензациона открића о аустро немачким интригама на крајњем Истоку.

ЛОНДОН. — Хавасова Агенција јавља да је граф Луксбург отпутовао на ушће Рио дела Плата, где ће се укрпати на пароброд „Краљица Викторија Евгенија“, који путује у Шпанију.

ЛОНДОН. — Сад се конструишу бродови који се не могу потопити, али се у поморским круговима сматра да тиме није решено сумаренско питање, јер се ови бродови врло тешко граде а тонажа им је сувише мала.

ЦИРИХ. — Из Беча јављају да Чернинов говор не треба сматрати као нов предлог за мир, већ као допуну аустроугарском одговору на Папину ноту.

ЛОНДОН. — Изашле су из штампе 165 брошура, које је објавио „Тајмс“ а које се односе на садашњи рат.

ПЕТРОГРАД. — Од краја октобра настаје зимска поморска сезона и, по наредби министра морине, пристаниште Архангелск затвориће се.

АТИНА. — Краљевим указом позвати су резервисти из морине из класе 1912.

БЕРН. — У Рајхстагу је на другом читању закон о поновном стварању немачке трговачке флоте. Цени се, да је потребна сума од једне милијарде.

РИМ. — Парламент је отпочео рад. Влада наилази на опозицију код радикала.

ЛОНДОН. — Јакс жегенелеле су знатне штете дувану и кромпиру у Бугарској.

ВАШИНГТОН. — Бивши амбасадор Сједињених Држава у Цариграду г. Моргентхау отпутовао је у Европу, на челу једне специјалне мисије, која ће проучити питања, која се односе на ликвидацију Турске.

РИМ. — Корнјере дела Серацени да се у Шпанији налази око 80.000 Немаца. Захваљујући помоћи клерикалних и реакционарних кругова, Немци су створили у Шпанији праву државу у држави.

ЛОНДОН. — „Вестминстерска Газета“ у уводном чланку каже: „Идеја која је раширена у неким немачким круговима, да су Савезници готови да се погађају на рачун Русије врло је велика заблуда.“

ВАШИНГТОН. — Никакви протести ни претње од стране неутралних држава неће изменити политику америчке владе у питању о збијеној блокади.

ЊУЈОРК. — Званично се јавља да су први вагони и локомотиве за америчку војску у Француској већ испоручени. Дневно се просечно лиферује тридесет локомотива.

ПАЗИЗ. — На тајној седници влада је добила 246 против 189 гласова.

КРФ. — Г. Пашић, председник министарског савета изјавио је породици покојног Аскјуа своје дубоко саучешће приликом трагичне смрти мајора Аскјуа и његове супруге, који су били велики пријатељи српскога народа.

ЖЕНЕВА. — Овде је отворена једна врло занимљива сликарска изложба. Познати белгијски уметници изложили су своје радове са западног фронта. Ове слике, које ће послужити као документи из овога рата, од велике су уметничке вредности.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ
6. октобра обострана повремена ватра.

МАЛИ ОГЛАСИ

ПИВНИЦУ и РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

Отворили смо понова после пожара и снабдели је пићем и правом српском кујном. Ресторан је у улици Василеос Борђа Бр. 74—76, трамвајска станица Вали паша, прва после Марсова поља, а преко пута Американског конзулата. — Тира К. Васић трг. из Београда, и Васа Златаревић, ресторатер. 9—10

Нова америчанска
ЗУБНА КЛИНИКА
Др. Параскевопулоса

Препоручује своју нову америчанску зубну клинику. Једини атеље где се могу начинити америчанске десни са зубима без непаца. Клиника се налази у Егнатијевој ул. бр. 357. За г.г. српске официре и војнике нарочити попуст. 3-12

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Обе артиљерије биле су активне на неким тачкама на фронту Ене на сектору Судена и на обалама Лизе.

Источна војска. — Синоћ је бугарска артиљерија била врло жива. Један енглески мотор ућутао је бугарске батерије на ушћу Струме. Француски авијатичари бомбардовали су жељезничку ста-

ницу у Ђевђелији.

Солунски фронт. — (Званичан извештај Штаба Источне Војске). — Данас је артиљерија показала велику активност, како на британском тако и на руском фронту. Енглези су сакрали 73 Бугарина и, једним препадом, добили 173 заробљеника.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Наше су трупе одбиле синоћ једно непријатељско извиђачко одељење. На борбе-